

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 5. dets. 1973

Nr. 94 (3882)

15. aastakäik

Radionämnden: Eestlaste võit ei omanud uudiseväärtust

Eestlaste tähelepanu äratas Eesti-Rootsi kümnevõistluse maavõistluse ajal juunikuus rootsi raadio ja televisiooni käitumine: refereeriti ulatuslikult prima rootslase Hedmarki saavutusi, minnes vaikides mööda tema eesti konkurentidest, kes meeskonnavõistluse, s.t. maavõistluse suurelt võitsid. Ühe eestlase protest Radionämndenile on alles nüüd resulteerunud raadiot/TV-d kontrolliva asutuse vastuses, kus Radionämndeni liikmed üksmeelselt leiavad, et "asi oli korras".

Radionämnden määrab, et raadiol ja TV-l peab olema suur vabadus hinnata mitmesuguste sündmuste uudisväärtust, s.t. milliseid referereid ja kuidas

massmeedias, mispärast on asi nii TV-2 Rappori kui TV-1 "Sportspejeln" referaatidega kooskõlas raadioseadusega. Need programmid estisid

Hedmarki isiklike saavutusi ega antud edasi maavõistluse resultaat eestlaste kasuks.

Huvitat on lisada, et vastuse saanud eestlaste esimesele kirjale, mis oli otseselt kütmuse kujul saadetud Sveriges Radio/TV-le, et võetud vaevaks vastata. Kui nüüd hilinevat vastust tuli, siis selgub sellest, et raadiotele ja TV-le ei esitata uudisvahenduseks mingit nõuet igakülgeks asja valgustamiseks.

Toimetusel on vabad käed anda edasi kas osalist või koguni täiesti ühekülgselt informatsiooni (selles on raadiot ja TV-d korduvalt süüdistatud ka poliitiliste maailma- kui ka si-

Järg lk. 7

Esimesel jõulubasaaril

EPR Samariitide Sõprade Ring korraldas esimese jõulueelse üritusena jõulubasaari Jakobki koguduse saalis ühes

koosviibimisega. Muusikalises osas esinesid lauljatarid Koidu Ventser ja Helvi Klement, pianist Hilma Nerep-Mossin ja

estli alkooli lapsed. Katkeid eesti kirjandusest esitasid Erna Klemmer, Aivi Tõnissoo ja Muusa Eriksson. Ringi

liikmete kodukäsitööd moodustasid basaari müügiobjektid ja omandati rohkeid jõulukinke. (EPL-foto Tippto)

400.000 Tallinna elanikku

Tallinnas korraldasid okupatsioonivõimud piduliku aktuse raekojas, kus registreeriti 400.000-ndese kodanikuna Liina ja Jüri Simsalu poeg Kalev.

Naiste ja emade esindajana oli kõnepidajaks valitud parteiveteran Olga Lauristin kes müüdi ei puudutanud küsimust, kuidas eestlaste maa pealinn äkki 360.000-ile kodanikult hüppas üles 400.000-lise elanikkonanni. 400.000-ndese au oli antud eesti lapsele. Ülejäänud 40.000 näivad pärit olevat "vennasvabrikidest". Venelaste sissevool on kiire.

Eestlannade trupid olid võimlemise MM-VÕISTLUSIL

ROTTERDAM (EPL kirjasaatjalt) – Moodsa naisvõimlemise (gymnastique moderne) maailmameistrivõistlused toimusid 15.–18. novembrini Hollandi sadamalinnas Rotterdams. Kuigi osavõtjate rivist puudus eesti lipp, oli eestlaste juhiks ja treeneriks oli Emmi Tökke ja Kanada juhiks ja treeneriks Evelyn Koop, kes ühtlasi tegutses ka kohtunikuna. Lisaks kuulus Kanada koosseisu viis eesti tüdrukut: Karmen Kruusimägi, Mari Vähi, Mall Lumelas, Rita Laur ja Karen Viinamäe. Maailmakuulsuse saavutanud "Malmö tüdrukud" seekord kaasa ei teinud, küll oli aga vaatlejana kohal nende juht Leida Leesment oma kolleegist tütre Tiinaga. N. Liidu esinduses oli kaasas kaks eestlannat, võimlemise eriteadlast.

Kanada "eestiline" võistkond, mis koosnes Evelyn Koop Kalev Estienne'i võimlejatest, tuli raskes konkurentsis, kus domineerisid idariigid, kahteistkümmendale kohale. Tahapoole jäid vanad võimlemis-

rliigid Rootsi ja Taani. ettepoole aga pääsesid läänelistest riikidest Brasiilia ja Soome. Evelyn Koop ütles meie lohe esindajale: – Oleksime pidanud kindlasti võitma ka Brasiiliat ja Soomet, kuid ühel meie rühma

liikmeist oli rängalt ebaõnne (mitte eestlane õnneks) ja sellepärast kaotasime palju punkte. Pealegi pidi paar tüdrukut saama põvedele arstliku ravi. Olen rahul saavutusega.

Järg lk. 7

LEIDA
LEESMENT

EMMI
TÖKKE

EPL

Kolmapäeval, 5. dets. 1973

Kui kaua?

Kuigi Rootsi valitsus oli ettevaatlik küllalt mitte kritiseerima araablaste kallale tungi Israelile (vastu harjumust viimasel ajal kiiresti seisukohti võtta), on maad ometi tabanud araablaste ölkraanide kinnikeeramine, kuigi mitte täielikult, siiski nii palju, et valitsus peab vajalikuks äärmiselt kriisibiinõidus energiaallikate ratsioneerimiseks.

Keset paranevat konjunktuuri, keset harjumuslikku muutunud kaubaküllust ja n.n. heaolu, tuleb rahval akki loobuda soojast toast, vabast aru- tokasutamise, isegi hügieeniks nii vajalikust soojast veest jne. Olukord, mis elavalt meenutab sõja-aastaid. Ja see olukord ei ole tabanud mitte ainult Rootsit, vaid kogu Euroopat ja ka Ameerikat.

Keegi ei tea, kui kaua selline olukord võib kesta. Araabia õli riigid ei ole annud erilisi tähtaegu, küll aga deklareerinud, et nad halvendavad olukorda järkjärgult, kui nende tahtmist ei täideta, s.o. vaba maailm ei astu samme Israeli sundimiseks alistumisele araablaste nõudmistele, mis teatavasti ulatuvad kuni selle riigi likvideerimiseni.

Õli riigid, n.n. "alaarenend arengumaad", miliseid lääne riigid on kuni siiani materiaalselt toetanud vaatamata nende valitsejate tohutule rikkusele, on akki astunud maailma "peemeeste" rolli. Kes neid ei armasta, need sunnitakse õlisanksioonidega neid armastama. Et see relv on efektiivne, see ilmneb tööstusriikide abist kobamisest, kus mõnedki, näit. suur ja edukas Jaapan, alandavad kiiresti oma poliitikat araablaste mustri järele seadma, et päästa oma viis või kümme protsenti õlikontingendist.

Vähemalt esialgu ei ole suudetud saavutada vähimatki ühist platvormi, kuidas ölkraanikeerajatele vastu hakata, kuigi kostab tugevaid hääl, mis nõuavad kiiret ja efektiivset boikotti ka araabia maade vastu, mis lõikaks ära kogu nende elatistarvete juurdevoolu — teatavasti ei ole kõrberikidel mingit enesemajandamist. Nii et vähemalt alguses võivad araablaste hõõruda käsi ja naudida oma uut positsiooni maailmavõimuna.

Muidugi oleks naivne uskuda, et araablaste ise on õliem-

bargo idee leitajad. Nad on siin kinni haaranud Kremli vanast ja äraproovitud taktikast, kusjuures kogu asi üldse osutub võimalikuks ainult selle tõttu, et N. Liit aitab garanteerida Araabia riikide seljatagust.

See asjaolu, et N. Liit sõjaliselt on Vahe meres ja Araabia riikides kohalviibiv, tähendab seda, et iga vastuaktioonid läneriikide poolt (kes kaugelgi ei ole üksmeelsed, sest ka siin on araablaste sikud eraldanud lammastest ja kinnitanud näit. Prantsusmaale, Hispaaniale ja teistele, et neil ei pruugi õi-puudust kart) ühtlasi sisaldab suurpoliitilise konflikti või kogu ni sõja võimalusi. Siin jääb isegi võimas USA Vahe mere laevastik võimetuks, kuna ta on konfronteeritud vastava N. Liidu laevastikuga. Ja sisekriisid nõrgestatud USA vaevalt julgeb siin mingeid riske võtta. Näib, et Euroopa nüüd peab kannatama Watergate afääri ja Vietnam sõja tulemuste pärast.

Araabia riigid, kes on nüüd venelaste huvides välja mängitud (mida nad võibolla ise veel ei märkagi), on seadnud maailmale ultimaatumi. Kui sellele alistutakse, siis võivad rahvad kindlad olla, et ölkraanide kinnikeeramine ei kujune kaugelgi esma- ja ainukordseks. Edu meelitab sama relva taaskasutamisele ja nii võib maailm rehkendada ikka uute ja uute ölikriisidega.

Läänemaailma pealinnaades tohiks see asi selge olla. Sealjuures ei vii see teadmine aga kuidagi viisi lähemale lahendusele. Araablaste ei ole seni nõidanud üheski asjas Israeli küsimuses kompromissimistahet, veel harvem on kompromissitud nende sõbrad venelased (kui siis, siis on need kompromissid kujunenud teise poole tunduvalks järeleandmiseks).

Maailm on sattunud sootuks erilisse olukorda ja ohtu, mis kahtlemata kiirendab ponnistusi uute energiaallikate leidmiseks ja aatomenergiale üleminekuks. Vahepeal aga võivad araablaste sanktsioonid kogu maailma vastu tuua rasked tagasilööke tööstusmaadele ka majanduslikult, tekitada tööpuudust ja elukalliduse tõusu. On selge, et see nii kaua ei tohi kesta.

Kui kaua aga kestab, kuni lääne suurriigid leiavad meetodi ölikriisi lõpetamiseks selliselt, et see ei kujuneks nende pidevaks ohuks, mis tulevikus alati Damoklese mõõgana ripub nende peakohal?

KLA

Kohaliku elu

STOCKHOLM

Ettevõtjatele

Eesti Ettevõtjate Ühingu järjekordne kokkutulek toimub 10. dets. kl. 18.30 Eesti Majas. 1. Arutame üleskerkinud rasked probleeme ülespäeva majanduselus ja katsume ühiselt leida võimalusi neid lahendada eelseisval uuel aastal. 2. Vaatame lühifilmi reistat A. Põlmease tööstuse Eskilistuna ja ka Eesti Päävestest Torontos 1972. a. Ühine õhtuene.

EURÜ juhatus loobab näha rohkemvõimalust ettevõtjaid, ühingu liikmeid ja külalisi koosdamidega.

VÄLISKOMMENTAAR
VÄLJAPRESSIMINE

Araabia õli relv võeti kasutamisele lootes, et sellega läheb korra saavutada seda, mida tavaliselt relvadele oli mitmel puhul asjatult üritatud: sundida Israeli lahkuks kõigist okupeeritud araabia aladest, kindlustada palestiinlaste õnnelikku ja taastada Jerusalemma linna araabia iseloom.

Õli relv ise oli mõeldud mitmekülgseks: täiesti hindu, kärbiti produktiivse ja rakendatavastmeelise väljavee boikotti. Siis sellel tähendas see kõik väljapressimist, kusjuures õli relvitaajad jaotati kolme liiki: araablaste vastu-meelsid boikoteeritakse otsestelt, neile sõbralikke soodustatakse, erapoolelt loheldakse vajaduse järgi.

Esimeste hulka loeti muidugi USA kui Israeli otsene abistaja, aga kuna ta pole kuigi suur araabia õli tarvitaja, siis laendati boikotti Hollandile. Miks just sellele maale, tundus esimesel pilgul imelikuna. Muidugi on Holland sõjajärgsetel aastatel traditsiooniliselt olnud Israelile sõbralik, aga sellepolest pole ta teatavasti ainuke Lääne-Euroopas.

Pigem seisid boikoteerimise põhjus selles, et Hollandis on Lääne-Euroopa suurimad õlipuhastuse seadmed ja seepärast on sealt tulnud ka araabia õli peamine läbivool Lääne-Euroopasse. Araablaste seiskokohast oli Holland niivõisi

sobivaks katsejäneseks, et näidata millist efekti võis tema boikoteerimine avaldada nii lähemas kui kaugemas perspektiivis teistelegi maadele.

Tagajärjed hakkasidki varsti ilmema. Euroopa Ühisturu üheksa liikmesriiki, Holland kaasaarvatud, avaldasid oma välisministrite kaudu novembri algul deklaratsiooni, milles nad üldiselt tulid vastu araablaste soovidele reservatsiooniga, et rahu korraldamine Lähis-Idas peab toime tulema Liitunud Rahvaste Organisatsiooniga, eeskätt tema Julgeolekukonkoriga kaudu, kus Euroopa Ühisturu riigid Suurbritannia ja Prantsusmaa on puerantaretteks liikmeteks.

Kui see deklaratsioon silusilist tähendas järeleandmist araablaste väljapressimisele, siis nõdalapäeval hiljem kostis ka teisi hääl. EEC parlamendi kokkutulekul Strasbourgis kutsuti Ühisturu liikmeid üles, et nad kaaluksid majanduslikke surveabinõusid, mis sunnitsid araabia riike lõpetama Hollandi boikoteerimist. Mida EEC otsustab teha, selgub arvatavasti tema liikmesriikide tipikonverentsil Kopenhaagenis 14.–15. detsembril.

Lääne-Euroopa võrreldes on araablaste väljapressimine õli relvaga saavutatud veelgi suuremat edu Kaug-Idas, kus Jaapan on olnud sunnitud loobuma oma seni-

sest neutraalsest hoiakust Lähis-Idas ja üle minema araablaste nõudmistele toetamisele.

Jaapanile ei jäänud nähtavasti teist teed, kuna ta õilsaamise poolt oleb peaaegu täiesti araabia õli riikidest. Olukorda Jaapanis ja Lääne-Euroopas kokku võttes torak silma, et väljapressimisel on üks nimetaja: mõju surveavaldu USA ühildatule ja nende kaudu vähemalt teataval määral ka USA-le enesele.

Nähe on täiesti paradoksaalne selles mõttes, et õli relva kõige inukamadeks kasutajateks on Saunukamade ja Kuwait. Just neid mõlemaid maid on USA kaudu toetanud lootes pida neid vastu-kaaliku revolutsioonilistele araabia riikidele, misärast nad on ka varustatud ameerika relvadega.

Tekkinud olukorda vaadeldes seletas USA välisminister Kissinger hiljuti, et USA ei mõtle väljapressimisele järele anda, peab aga teistest külljest võibolla kaaluma mõeldavaid vastuabinõusid, kui araabia õli riigid jätkavad väljapressimist mõttetult viisil ja ebamäärase aja jooksul. Vihe on umbes samasugune nagu EEC parlamendi üleskute majanduslike sanktsioonide kaalumiseks väljapressimise vastu.

Kulvõrd tõsiselt araabiarilgide ning ähvardusi võtavad, pole kindlasti teada. Esialgu neile avalikult on reageerinud Saudi-Araabia õli ministri selletusega, et õli relva kasutamine jätkub kuni kõigi eesmärkide saavutamiseni.

Vahepeal aga on araabia õli riikide ühisriinne hakanud mõranema. Iraak, Liibüa ja Alžeeria on tasapisi loobunud väljapressimise poliitika. Iraak ja Alžeeria on pidanud paremaks õli toodangut mitte vähendada, kuna mõlemad on suurel määral sõltuvad õli-mõõri sissetulekuid.

Liibüa eraldumine seavastu näib olevat rohkem tingitud poliitilisest lakkheidest. Tulemuseks on igatahes teatud lünk väljapressimise arengus, mis võibolla aitab leida õiglast lahendust õli probleemidele. A.K.

R. Paris surnud

Lääne-Saksamaal Freudenstadtis suri ootamatult 21. novembril tuntud iseseisvusagene kunstikriitik Rudolf Paris 77-aasta vanaduses.

Rud. Paris oli sündinud 24. septembril 1896. Ta elas aastaid Saksamaal. Akadeemiliselt kuulus EÜS-i. Leinama jäävad abikaasa Ilse, n-na Saat, kumunknust tütar Anne-Reet Paris ja teised sugulased.

Tellimissoodustus
Laenu-hoiu-ühingu
poolt säästjatele

Eesti Laenu-Hoiu Ühingu Stockholmis Sparbankeni juures otustas ka järgneva aasta ajalehteliikmistele maksta kr. 20 leibkonnalt ühe eesti ajalehe tellimise. Eesti Päevaleht tuleb seega tellida tavalisest korras, misjärele kvitтинг võt selle fotostaatkooipia hiljemalt 31. jaanuariks tulid saata Eesti Laenu-Hoiu Chisusele, milline selle alusel vastava isiku hoiukonto kasuks kirjutab kr. 20 ja saadab vastu selgekohase tõendi.

Tingimuseks subventsiooni saamiseks on tänavu et vastava kontoomaniku arvel on vähemalt 1500 krooni (mõõduand aastal oli vastav summa 1000.—) 31. detsembril 1973. Seega saavad soodustuse ka need, kes selleks ajaks oma hoiusummat vajalikul määral suurendavad.

ELHÜ juhatus palub tingival tellimispreemia osas mitte ise pöörduda Stockholmis Sparbankeni või ka teiste säästupankade poole.

Meeleavaldus vene
vangide küsimuses

Soldariteetiskommittén för Sovjets samvetsfångar (N. Liidu sõdametunnistusevangeid solidaarsuse osutamise komitee) korraldab Stockholmis pühapäeval, 9. detsembril kell 14.30 Sergelorgitilt väljjuva demonstratsiooni, mille alguses kõnelevad n.h. Anneli Koppel ja Niklavs Lapukins (Anneli Koppel on eesti mees, kes demonstreeris Moskvas ja seal vahistati). Seejärele läheb rongkäik läbi linna Kronobergi parki, kus kõnelevad mõned riigipäeva-liikmed.

Mainida võib veel, et 4.–10. detsembrini tegutseb Ahlenski kaubamaja juures raamatulaud, kus saadaval on eesti ja vene raamatuid ja piibleid N. Liitu toimetamiseks iga päev kella 17 ja 18 vahel (välja arvatud 9. detsember), laupäeval, 8. detsembril kella 11 ja 13 vahel.

Siaavi Misjon on 10. detsembril Bethlehemi kirikusse kutsunud kõnelema Soitsheniitõni orjalaagri-kaasale Panini, kes praegu põgenema viibib läänes ja kes algusega kell 19 jutustab oma elamust. Aktsioon lõpeb tõrviku-rongkäiguga riigipäeva-hoone juurde, et seal ilde anda üle 75.000

kogutud alkirjaga petisiooni N. Liidu vangide olukorra parandamiseks.

Anneli Koppel jätkab võitlust

EESTI PÄEVALEHT

Eestliska Dagbladet
Peatoimetaja Juhana Kokka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetaja ja tallus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilistuna Jüri Aus
Andr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilistuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostigiro nr. 15 67 70-0
Kuulutuste arvelduspostigiro nr. 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 168.—
Termin (4 kuud) kr. 67.—
Kuu kr. 16.—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
PUBLIASS AB

Tõlkijad: Eskilistuna-Kurirena
Tryckeri AB Eskilistuna 1973

Norrköpingi kirjandusõhtu tegelased, Istuvad (vasakult): Ann-Mari Truumees, Leena Pihlberg, Rita Ränne, Monika Johansson, Leili Wirén ja Tiina Luide, seisavad: Heinar Valk, Rein Liiv, Jorma Wirén ja Jaak Kivikari.

Norrköpingis sisustasid noored kirjandusõhtu

NORRKÖPING (EPL) – Vist ei ole alati mitte õige nuriseda meie noorte üle, et nad ei taha tegeleda eestikeelse kirjandusega. Igal juhul ei saa seda öelda Norrköpingi eesti noorte kohta. Kirjanduskuu puhul valmistasid Norrköpingi noored norrköpinglastele üllatuse: andsid koostöös pensionäride ühingu (jälle – käe ulatus üle generatsioonide) kirjandusõhtu. Nad olid sihiks seadnud tutvustada kõigi nende Rootsis elavate eesti kirjanike-peeptide üle ja loomingu, kes käesoleval aastal tähistasid mingit ümmargust (või ka ploviümmargust) sünnitähapäeva. Ja neid olid noored leidnud arvuult kuus.

Noorte poolt oli õhtu hästi ette valmistatud ja ettekannete järele otsustades olid nad selle kallal kaunikest hulga vaeva näinud. Eks tulnud ju läbi töötada kirjanike eluloolised andmed, loominguilised saavutused ja lugeda läbi rida nende teoseid, et leida sobivad loomingu-katkeid esitamiseks jne.

Kirjandusõhtu toimus neljapäeval, 22. novembril Eesti Kodu ja oli kokku tõmmanud tungiltsa maja – noortest vanadeni.

Sissejuhatavad sõnad lausis Jaak Kivikari, kes ütles muuhulgas, et üht rahvast, kes tahab arendada oma iseseisvat rahvuslikku elu ei oskaks me tänapäeval ette kujutada ilma omakeelse kirjanduseta, heilloomingu, kujutava kunstiga, sest need on moodupuks, mille järele saab hinnata

rahva vaimse küpsuse kandepinda. Edasi märkis ta, et meie võitne uhked olla, et meil on kõikidel kunstialadel loovaid jõude, kellele saavutused on ammu ulatunud väljapoole meie rahvuse piire. Aga – jätkas kõneleja – meie peame ka ise neid tundma ja teadma ning püüdma oma saada nende vaimse loomingu varaid.

Järgnevalt asus kõnetooli Heinar Valk, kes tutvustas koosolijaid jaanuaris 75-aastaseks saanud kirjaniku Albert Kivikast ja tema loomingu. Katke Kivikase novellist "Vana sulane" (novellikogu "Tauliilled" luges Rein Liiv.

Järgnevalt Monika Johansson andis ülevaate märtsi kuni 90-aastaseks saanud poeets Marie Underist. Viimase luulenäiteid

esitasid hingestatud sisseelamisega Tiina Luide ja Leili Wirén luulekogudest "Sonetid" ja "Sademed tuhas".

Aprillis 50. aasta juubelit tähistanud Ilmar Jaksi üle kõneles Mari-Ann Truumees ja Rein Liiv esitas autori novelli "Kohv" novellikogust "Aruanne".

Samal aprillikuul 75-aasta sünnipäeva tähistanud kirjanik Helmi Mäelo elu ja loomingu kohta andis ülevaate Jaak Kivikari kuna Leena Pihlberg luges katke romaanist "Võoras veri".

Nüüd tuli järg kahe 60-lise kätte, Esimesena oli "rambivalguses" kirjanik Arvo Mägi, keda ju norrköpinglasel peavad poolenisti "omaks kirjanikuks", sest ta oli üle 15. aasta n.ö. "käe- ja kuuldekauguses" meie keskel. Elulugu kuni tänapäevani ja loomingu – Tiina Luide esituses. Katke novellist "Taevaminek" (novellikogu "Kiusaja") luges Rita Ränne.

Viimasena sai kuulajaskond lähemalt tuttavaks Jorma Wirén esituses kirjanik Valev Uibopuu, kelle novellikatte "Hirm" novellikogust "Igvavene küla" luges Heinar Valk.

Lõpuks esitati veel valguspilte (diaposiitive) õhtu jooksul käsitatud kirjanikest, nii et kuulajaskond sai igakülgselt – nii sõnas kui pildis – tuttavaks meie käesoleva aasta juubelilartidega.

Nii levatetud kui ka loomingu-katkeid olid väga häks esituses ning said kuulajaskonna suurte kiidude valduste osaliseks. Loomingu katke esitamisel oli publiku huheast sageli kuulda kull "oh-ja" ja "ah-ning" ning naerupuhanduid ja isegi mõningaid pisaraid, nii kuidas just esitatud pala "mõjus".

Vaatamata õhtu jooksul peetud 14. etteastele jooksis kõik nagu kindlalt ja kirjandusõhtustle üldine otsus oli: üks haruldast kaunis ja ilus õhtu.

TÄIENDUS

Aarne Viisimaa austamisaktuse referaadist oli eksikombel välja jäätud omiltekine hulgas Eesti Komitee märkimine. Omitlusel ja lilled andis üle juhatusliige Volde-mar Sõjamägi.

Aleksander Mekhart, end. riigikogu liige sotsiaaldemokraatlikust rühmast, tähtsast New Yorgis oma 80-ndal sünnipäeva.

Ajakirjaniku juubel V. Kures 80-aastane

Stockholmis tähtab 5. detsembril 80-aastast sünnipäeva vanim tegevajakirjanik eestlaste hulgas – toimetaja Volde-mar Kures, kes tervelt 63 aastat on seelnud eesti ajakirjanduse põllul, sellest varsti 29 aastat maapaguluses, kus ta signatuur FAKT kaus aastaid pomaegu lga päev vahendas huvitavaid eävakroonikaid, milles autori erakordne mälu ja mitmekülgus tähelepanu äratasid.

Teda on õigusega nimetatud "epohhide reporteriks", kuna ta tegevus hõlmab eesti rahva saatust eeliseselvsuusest kuni pagulusesi. On vähe ajaloolisi suursündmusi, kus ta lähedal ei ole olnud. Sünninud "reporteri verega", on ta osanud alati sündmusete keerises olla, tähele panna, et raporteerida ja ka tulevikule talletada – tema isiklik arhiiv on kahtlemata üks ajaloolisi haruldusi.

Nagu ajalehemes ilka, on tal alati olnud rohkeld sõpru ja ka tilledaid vaenlasi – see kuulub selle kutse juurde, kus võetakse seltsukohti, kritiseeritakse, hinnatakse ja kiidetaksegi.

Volde-mar Kures on pidanud oma joont oma töekspladimiste järele ja selle juures on kõik olnud üksmeelseid, et ta on erakordse talendiga ajakirjanik – äärmiselt kiire ja voolava sulega, terava pilguga ja laiade teadmistega.

Volde-mar Kures on aegade käigus korduvalt jäanud ka oma kutse töttu "rataste vahele", olles näit. vangistatud kahel korral saklaste poolt – tal õnnestus aga põgenemine Patarei vanglast otse Soome, kus ta poeg oli vabatahtlikuna Soome armees (sai hiljem pihvatusõnnetusel traagiliselt surma Jalkalas).

Kõiki raskusi ja ka rõõmusid on juubilartiga koos trauit jaganud tema samuti ajakirjanikust ja korrektorist abikaasa Margareta, kuulsa vanemapäve-ajakirjaniku Anton Jürgensteini tütar.

Volde-mar Kuresse ajakirjanikukarjääri algas Tartu "Postimehes", kus Jaan Tõnisson talle määras esimese kuupalga. Ta oli siis juba olnud rindekirjeldaja saatia Vabadussõjas – J. Laidoner ise oli ta vallitud sõjakirjasaatjaks koos Juhtundi ja Rich. Rohtiga. Seepärast oli loomulik, et talle langes ka Tartu rahukonverentsi raportide kirjutamine.

Hiljem töötas V. Kures Tallinnas "Päevalehe" ja "Vaba Maa" toimetustes ning iseseisvuse lõpul

Vilu Lind, veterinaardoktor Põhja-Karolinnas USA-s, tegeleb ka kunstnikuna. Newlandi raamatukodus avati tema akvarellide näitus, millisse arvestus suhtus tunnustavalt. Vilu Lind ja tema samuti loomaarstid abikaasa Harry Lind omavad Marlonis, Põhja-Karolinnas loomakliiniku.

KL.A

EÜR uueaastaball toimub Göteborgis

GÖTEBERG (EPL) – Eesti üllipilaskond Rootsis teeb aastavahtusel erilise jõupingutuse, vaittes oma õlgadele eestlaste uueaastaball korraldamise. Ball toimub 31. detsembril algusega kell 20 Odd Fellow piduruumides, Vasagatan nr. 9 Göteborgis, sest korraldajad tolnoknd asub seal. Osavõtjaid registreerivad kuni 16. detsembrini Mart Nõmm (tel. 031/ 02 02 30) ja Evi Lepik (tel. 031/ 48 83 88). Supeekaart maksab 70 krooni (sisse maksta postigiro 0022457, Estmiska Studentförbundet).

Seoses uue aasta vastuvõtmisega korraldab Eesti üllipilaskond

Riiklikus Propagandatalluses, olles ühtlasi ka mitmete välisajalehtede kirjasaatjaks.

Nagu eespool öeldud, on ta olnud paljude tähtsate sündmuste kirjeldajaks – siin võiks näit. esile tõsta, et ta ajakirjanikuna tegi kaasa ülemjuhataja kindral Laidoneri reisi Kremli, kust pärinevad elavad muljed maailma veriseimast diktaatorist ja selle isikust.

Maapaguluses, kuhu juubilar saabus koos abikaasaga Soomest, on ta olnud üks vilkaima sulega lehemehi. Alustas kaastööga alul "Teataja", siis toimetussliikmena Stockholmis-Tõimingen "Eestlaste" (STE) toimetuses, millise päeva-leheks kujunenisel ta suutis välja kujundada oma igapäevase veeru, mis ilmus läbi aastate.

Oli peale STE lõpetamist kolumnistik ka järgnenud Eesti Päevalehes, samal ajal ülemere

Volde-mar Kures

lehtede Vaba Eesti Sõna ja Meie Elu alaliseks korrespondendiks Penlioni-ikka jõudmisel on ta ajakirjanudlik tegevus jätkunud "Uus Eesti" toimetussliikmena ja ajakirja "Rahvuslik Kontakt" kaastöölisena, jätkates vilkalt ka väliskorrespondentse.

Ei saa mainimata jätta ka juubilartigevald hõlmusidemeid Soomes, kuna ta iseseisvuse ajal oli Helsingi ajalehete kirjasaatja ning töötas nendele ka seal paguluses viibides.

Volde-mar Kures oli kodumaal Eesti Ajakirjanike Liidu asutajaliikmeid, siin paguluses on Vabade Eesti Ajakirjanike Ühing valinud ta oma auliikmeks. Olgu käesolevate riidadege vahendatud vanade ja uute kolleegide õnnitlused ja head soovid jätkuvaks energiks tema armastatud kutsepõllul tegetumiseks.

Metsaülikooli kursused Soomes

TORONTO (EPL) Nädalalõpül 3. ja 4. oktoobril toimus Kanadas, Ontarios, Hanoveri lähedal Evald Tirumski talus Kotkajärve Metsaülikooli juhatase ja programmi-toimkonna konverents, kus kaaluti praktilisi võimalusi järgmise MÜ kursuse korraldamiseks Soomes. Konverentsil esitas aruande ääja Soomest saabunud juhataste liige dr. Ahto Palm-Leis, võimalused on head, küll juhatus ei lauseteta kur-suse ühekordele ülevõtmise lõppot-nust enne, kui on kirjalikult kuu-stletud võimalike osavõtjate arvamus. Kursus toimuks kogu ühis-lennuga Soome, kuhu jäädaks kolmeks nädalaks – üks nädal kursust, teine kursusega ühendatud ekskursioone ja kolmas nädal vabaks matkamiseks Soomes.

Konverentsist võttis osa tosin inimest, eesotsas MÜ juhataja dr. Jaan Timusk, dr. Vello Soots ja Henno Sillaste. Dr. Palm-Leis esitas oma ülevaate Soomes võetud valguspilte saatel. Ta külastas seitset erinevat paika ja peab sobivamaks Kuopio lähedal savos asuvat Kartano suvistulatu, kus on kõik võimalused tegevuse läbi-võtmiseks. Majutamine Kartanos toimub nelja inimesele ehitatud palktaredes ja talu saab anda peavarju ning toitu 80-le.

MÜ puhul toimuv ühisiend Soome saab arvatavasti kaasa võtta ka neid, kes kursusest osa ei võta, kuid soovivad ekskursioonidega külastada kavast ettenähtud kohti. Need erinevad tavalistest turismimatka vaatamisväärsustest ja eeldavad osavõtjate sügavamalt kultuurihuvi. MÜ kursusest omakorda on võimalus osa võtta ka Euroopas asuvatest eesti noortel, kes ühisiennul kaasas ei ole.

Metsaülikooli kursuse kava Soomes tulb erineKotkajärvel kasutatud põhikavast ja haarab rõhutatult eestluse tagapõhja ja eeliskirjandusliku küsimusi, mille allikad on Soome arhiivides ja muuseumides ning milleks Euroopas leidub küllalt teadlasi – lektoreid. Programmi koostamisele ja lektoritege siduvatele läbi-rääkimistele astutakse kohe peale osavõtjate arvumuste kuulamist.

Soomes kavatsetav Metsaülikooli kursust on arvuult kaheksas. Mõeldud aastate kestel on MÜ teinud suure töö eesti noorte kultuurihuvi rahuldamiseks ja uute eesti ühiskonnas tegutsevate jõude kasvatamiseks, säilitades sealjuures akadeemilise vabaduse ja sisepoliitilise erapooletuse. (EPL/HJ).

Stockholmis toimusid esimesed mängukooli kasvatajate päevad

Nagu eelmises EPL-es märgitud, toimusid esimesed mängukooli õpetajate õppepäevad Stockholmi Eesti Lasteasias Eesti Maja nädalavahetusel 24. ja 25. novembril. Osavõtjaid tuli üle Rootsi nendest kohtadest, kus mängukoolid töötavad või kus need on loomisel. Korraldajaks oli Eesti Komitee Kooli- ja Noortetoiakond koos Stockholm lastealaga, millised vastavalt juhatajatena esitasid fil.dr. Johan Ungerson ja lasteaednik Erna Klemmer. Õppe-

päevade avamise järele näidati kursustele vanalinna, kus asuvad Eesti algkooli uued ruumid. Kooliõu on soojemal aastaajal täis kõiksuguseid mänguriistu nii et tunnid on rohkem vahetunni jaoks ettevalmistamine, ütles Henni Kirikmäe naljatades. Ruumid on värskelt remonditud ja väga rõõmsad. Koolijuhtaja Udo Juuno näitas ruume ja viis kursustele koolimaja katusetele, kust võis näha Stockholm lüunalinnaosa ja vanalinna.

Skriv-Rits äris demonstreeriti kursustele mitmesuguseid moodsaid õppevahendeid, eriti väikelastele sobivaid. Samuti näidati filmi, mis selgitas väikelaste koolides esitekerivaid probleeme.

RAHVUSLIKUD AINED

Laudkonna arutluse osas käsitleti rahvuslike ainete õpetamisel kooliõpetajate. Sissejuhataja diskussiooniks olid Pille-Mai Laas, Juta Nõmme ja Maia Mathiesen.

Pille-Mai Laas: Eelkooliõpetajate ei saa muid rahvuslike aineid õpetada kui eesti keelt, sest kui liiga raskeks ja abstraktseks aine läheb, siis ei saa lapsed sellest aru.

Juta Nõmme: Meie töös noortega tuleb meil mitmest kõrgest "mäest" katsuda üle saada. Üks esimene ja kõrgeim "mägi" on eesti keele oskus või õigemini mitteoskus. Seda ei ületa ühe päevaga — peame olema rõõmsad iga väiksema saavutuse üle. On päevi millal on tunne, et ei saa üldse edasi, aga kui hiljem selgub, et lastele on siiski midagi meelde jäänud, siis on rõõm teinud tööst.

Göteborgi Eesti Mängukoolis on sellel sügisel 38 last. Kuna lapsi on kahe aasta vanusest kuni kümnelehele kümne aasta vanuseni, siis oleme jaotanud nad vanuse- ja keele kolme gruppi. Olemas on kolme tüüpi ka ühe nädalaga grupid — lapsed kes ei valda ühtegi keelt.

Selle grupi töö ei andnud aga soovitud tagajärki. Kuna selles viimases grupis oli lapsi mitmes vanuses, siis oli raske leida nalle tegevust mis kõiki oleks huvitanud. Leidsime, et need lapsed õpivad siiski rohkem teiste lastega koos olles kui eraldi grupis.

Pool aega töötavad kõik grupid koos. Siis laulame ja mängime ringmänge. Laulukeid ja mängusid õpetades katsume selgitada lastele ka lauludega seoses olevaid vanu eesti kombeid. Sügisel Mardilaulu õpetades jutustasime kuidas Eestis mardisanti tehti. Jõululaule õppides jutustame kuidas kellahellina saaniga kiriku sõidet ja kuidas hiljem õhtul verivorsti söödi.

Eriti huvitav siinsetele linnlastele on jutustada, kuidas mõnes kohas Eestis veel viimaseil ajal oli kombeks jõuluõhtul tuua õed tuppe ja kus siis lastel oli tore hullata. Ka võiks lastele jutustada vanasta õesoleva õnevalmistamisest. Vastlõppepäeval sobib juht seajalgade keemistest ja kuidas kontidest "vurriluid" tehti.

Kui grupid töötavad eraldi, siis saabu vanuse ja võimeite järgi ka teha muud rahvuslike ainetel. Kõige vanemate lastega alustasime käesoleval sügisel rahvatantsu õpetamisega. Mõõdund aastal lugesime läbi Toronto's väljajaatud "Kalevipoja".

Lastel oli suur huvi selle raamatu vastu — jääb ainult soovida, et meil selliseid raamatuid rohkem oleks. Lõpuks üks üleskute kolleegidele: Katsume koguda andmeid vanadest eesti kommetest ja traditsioonidest! Peame neid jäädvustama ka raamatuna või helilindil, sest need rikkastavad meie noorte elu.

Maia Mathiesen: Meie peame andma oma lastele kindla eestuse tunde mis ei kao. Eestilise elustli ja kombed peavad sama harjumuseks, sest on teada kui raske on ühest harjumusest lahti saada. See mida me peame oma lastele edasiandma on eestlaste põhi-

(Foto Lepper)

Stockholmi Eesti Maja toimus laupäeval ja pühapäeval mängukoolide ja lasteaedade õpetajate kursus. Pildil osavõtjad, ees vasakult Mart Maandi, Edith Kotka-Nyman, Riiks Norvell, Ille Palm,

Heinrich Mark, Tiiu Andersson, Erna Klemmer, Pille-Mai Laas, Marie Suur, Juta Nõmme, Leida Laan, Maria Allik, Anne Parik, Maia Mathiesen ja Anu Blunt. Taga Anne Aus ja Johan Ungerson.

väärtused: töökus, haridusjahu, julgus vastustest kanda, otsekohelise ja mitte-fassaaditsemise.

Teine kursuse päev algas laulu- ja mängutunni Stockholm Eesti Lasteasias Erna Klemmeri ja Tiiu Anderssoni juhatusel. Õpetati lastelaule, millest kursustelased võtsid osa taktitöömisega. Tunn lõpped Erna Klemmeri lühitekkandega lauludeõpetamisest väikelastele. Õpetada laulu väikelastele on väga huvitav ja tänuväärne tegevus. On etsee uskumatu millise innuga nad teevad nii teksti ja ka viisi. Lauluõpetajal tuleb aga väga hoolga ja tähelepanelikult valida laule, mida ta lastele õpetab. Laul peab olema põneva, loogilise tekstiga ja lõbusa rütmilise viisiga. Kui õpitav laul lastele meeldib, siis õpivad lapsed seda rõõmuga ja ruttu.

Lauluõppimist alustame teksti õppimisega. Kõigepealt loeme ette kogu laulu, kõik salmid, ja selgitame millest see laulu tekst kõneleb, eriti selgitame vähemettelevate sõnade tähendust, et laps teaks mida ta laulab. Siis loeme teksti üheskoos kõvasti, salmid viisi.

Kui esimese salmi sõnad on enam-vähem selged, siis alustame viisi õppimisega, sest teksti õplne lauldes kõige paremini. Viisi mängime ette instrumendil ühehääleliselt, või laulujuht laulab viisi ette. Siis koha laulame kõik koos, kusjuures laulujuht selgitab, ni teksti, kui viisi kaasa laulab.

Väikelastele laulu õpetamisel on parem häälega laulu ette laulmine, kui instrumendil ette mängimine, kuna laps oskab inimese häälel kergemini järele aimata kui mänguristal mängitud viisi järele laulda.

Suurt naudingut pakub aga lastele, kui selgusõpitund laulu mänguristaga kaasa mängitakse, see annab lastele kindlust ja rütmi. Veel toredam on kui laps ise saab kaasa mängida kas lihtsate löök-instrumendidega või kehalliste liigutustega. Lihtsateks instrumendideks on trummid, tamburiinid, triangelid, kulinaad jne., millel laste peagi õpib õige takti järgi laulule kaasa lööma.

Väga populaarsed on ka lastele laulud, mille tekstis ettelevat

tegevust saab liigutustega näidata. Nii on laul lapsele muusikaliseks, keeleliseks ja ka kehalliseks harjutuseks. — Sellepärast õpetage lastele laule ja laulumänge.

METOODIKA

Mängukooli metoodikast rääkis Susanne Ekström, kes on töötanud ajakirjanikuna ja eksperdina väikelaste õpetamise alal. Peamiselt koosnes ettekande lapse "minna-arengust", kus mõistete kujundamine ja "mina-areng" on keelelise arengu eeldused. Referent kaetunuilises loengus andis suure hulga praktilisi näpunäiteid, kuidas väikelaste tegevust korraldada ja mängukoolide tööd sisustada.

Anne Parik andis praktilise tegevuse tunni, kus kursustelased ja

gati gruppidesse ja harjutasid mitmesuguseid mängukooli tegevusviiteid, mida nad ise oma koolides kasutada saavad.

JOONISTAMINE

Edith Kotka-Nyman andis ülevaate vormlarengust laste joonistustest.

Last joonistamisvõimete arengut võiks võrrelda nende keelelise arenguga. Kõigepealt tähenduseta häällitused, siis esimesed sõnad kui sümboolid neid ümbritsevate asjadele ja lõpuks sõnadegrupid ning laused enda väljendamiseks. Nii on ka joonistamises.

Esitaks juhuslik kritiseerimine, siis juba rohkem teadlik kritiseerimine, kusjuures tekkinud kujundite nimi ja tähendus antakse ning sellejärele n.ö. õige joonistamine, millega end väljendada soovitakse.

See teadlik joonistamine jaguneb eri perioodideks, millised iga laps oma arengus läbib. Esimene peale kritiseerimisperioodi on eel-skeemaatiline periood. Peamiselt joonistatakse siis inimesi, "ema", mis koosneb rõngast millel jalad all, n.ö. peajalgne, mis väikeste variatsioonidega iga lapse joonistuseks esineb.

Ka muid lastele hästitatud kujundid tuleb ette, näit. puu, loom, maja, lill jne. Sellele järgne skeem-joonistuse periood. Lapsel on välja kujunenud teatud skeem iga asja joonistamiseks, mida ta siis korduvalt ja väga väikeste variantidega kasutab.

Selles perioodis ei kujuta laps veel mitte alati seda mida ta näeb, vaid tihti seda mida ta teab, sellest on leib ka selline huvitav nähtus nagu "röntgenpilt", näiteks: hiiir kassi kõhus või laud ja toolid maja fassaadil.

Järgneb realistlik periood, kus püütakse joonistada kõik nii õieti kui võimalik. Nii värvid kui kujundid peavad vastama tegelikkusele.

Nüüd tekib lastes ka enesekriitika ja nad ütlevad tihti, et nad ei oska joonistada, asjaolu mis väikeste laste juures kunagi ette ei tule. Reaalselt periood kestab kuni puutereidini, kus enamik lastest kaotab huvi joonistamisega vastu,

kuna need kellel see huvi edasi kestab, teistest tunduvalt eralduvad.

Kuid nende kirjeldamine ei kuul enam siia, kuna nende töid vaevalt enam laste joonistuste hulka lugeda saab.

EESTI KEELT MITTEOSKA JAD

Leida Laan oma ettekandes käsitles raskusi, mis on seotud eesti keelt mitteoskavate noorte õpetamisega. Ta tutvustas oma kogemuste põhjal kursustasid mitmesuguste metoodiliste viitetegega, kuidas algajale õpetada eesti keelt võõrkeelne. Leida Laan andis lühilevaate ka hiljutist Helsingi toimumud soome õpetajate kusest, millest ta osa võttis ja kuskäsitliti just keeleõpetust algast mes.

LÕPPSÕNAD

Mängukooli õpetajate õppepäevad lõppesid lõunaga Eesti Maja peoruumis. Õppepäevade juhataja Erna Klemmer ütles, et temal on suur rõõm, et tema ammune soov mängukoolide õpetajate kokkutelekuks on täitunud. Lisaks huvitavaid loengutele ja harutustele on kahe päeva jooksul olnud palju võimalusi mõtete ja kogemuste vahetamiseks kolleegidega.

Sellel on suur viljastav väärtus Ta tänas Eesti Komiteed, kes on majanduslikult kandnud käesoleva õppepäevade kulud.

Eesti Komitee abiesimees William Muld oma lõpusõnas tänas mängukoolide õpetajaid ja kasvatajaid nende ennastalgava tööst. Samuti tänas ta kõiki kursustasid, lektoreid ja kursuse juhatajaid nende tõhusa töö eest.

Mängukoolid on selleks taime lavaks, kust eesti noored edasi lähevad eesti täienduskoolidesse eesti aglikoolidesse, eesti gümnaasiumi, eesti noorteorjanisatsioonidesse ja hiljem eesti ühiskonda.

Noortejuhid kursusele jaanuaris

Eesti Noortetöö korraldusel toimub järjekordne noortejuhide kursus neljapäeval, 3. jaanuaril 1974. Kursus toimub seokord Eesti Maja ruumides Stockholmis, kus toimub ka kursustelaste tootlustamine.

Kava ja osavõtu tingimused on praegu väljatöötamisel ja kursuse kavva võetakse mitmeid aktuaalseid noorteprobleeme. Reede õhtul toimub ka Eesti Maja ruumides noortepäev, kusjuures Eesti Maja juhatus on lubanud ruumid muuta selleks õhtuks sobivaks diskoteegiks -dekoratsioonidega, helgihaitjate valgustusega jne.

Laupäeval, 5. jaanuaril võtavad kursustelased osa Kasvatustalpäevast ja Eesti Komitee jõulupüüest, mis toimuvad Stockholmil Sheraton hotellis.

Vajaduse korral võib saada täpsemat informatsiooni juba nüüd Noortetöö telefonil 08/10 08 07 ja õhtuti 08/25 02 02 (Riiks Norvell) või 08/31 21 44 (Mart Maandi).

Göteborgi Eesti Seltsi naisring korraldas 17. ja 18. novembril seltsi ruumides Eesti Majas jõulumüügi, mis õnnestus hästi. Pildil naisringi liikmeid. Istuvad vasakult: Marta Läns, Vilhelmine UNiver, Hilda Kivimägi, Tamara Pölder ja Juuli Kilström. Seisuvad vasakult: Ella Mei, Maria Soovik ja Rosalinde Allese. (EPL-foto O. Kopler).

Kassari sisserännu kultuurifestivalile

Sisserändajate Kultuurisentrum Stockholmis korraldab ka sel aastal nädalal pikkuse kultuurifestivali Stockholmis Södra Teatris 3.-9. detsembrini. Kavas on esindatud ka eestlased, reedel 7. detsembril kell 19.30 pakutakse eesti rahvatantsu ja laulu eelmisel kultuurifestivalil hea menüü osaliseks saanud rahvatantsurühm Kassari poolt. Festivali eesmärgiks on tutvustada Rootsis elunevate sisserändajate kultuurist tegevust pärismaalastele, ning olla kontaktivõimaluseks sisserändajate rühvgruppide vahel üle Rootsi.

Esimene ülerootsiline sisserändajate Kultuurifestival korraldati Stockholmis sügisel 1972. Nädala pikkune festival oli huvitava ja vaheldusrikka kavaga ning meelitas rohkesti publikut. Festivali kavas oli ligi 500 kaastegelast, nende hulgas ka eesti sooliste ja rahvatantsijaid.

1973 sisserändajate kultuurifestival on eelmisest veelgi ulatuslikum. Ajavaheemikul 3.-9. detsembrini toimub iga päev kaks etendust Södra Teatris. Pealeõunati korraldatakse pisut kergema kavaga etendusi, mis on eriti suunatud noortele. Öhtused etendused on pikemad ja sisukamad ja suunatud vanemale publikule.

Laste- ja noortetendused on uudiseks, ja nende eesmärgiks on noorte kultuurilist iseteguvust tähta. See loodetakse rootsi koolisid kaudselt mõjutada, et sisserännu-

nud koolinoored saaksid oma põlist rahvuskultuuri ka koolides harastada.

Kultuurifestivali juurde on sel aastal liidetud ka kaks ulatuslikku kunsti- ja käsitöönäitust. Korraldatakse seminare ja konverentse, kus peamiselt käsitletakse sisserändajate kultuurilist tegevust. Eestlastel on festivalile kaasabi lubanud vaid rahvatantsurühm Kassari ning noorte laulgrupp Lemmikud Göteborgist. Viimasel hetkel oild aga Lemmikud sunnitud ära ütlema haigestumiste tõttu. Seega on ainsaks eesti külakosti pakkujaiks Kassari rahvatantsijad, kes on ette valmistanud huvitava kava, kus põimitud li rahvatantsu kui rahvalaulu.

Koos Kassariga esinevad reedel 7. detsembril ka teisi tantsurühmi. Kavas on ettenähtud ka sooioesinemi.

Pääsmeid etendustele on võimalik muretseda Södra Teatri kassast, või otse Invandarnas Kultuurisentrum Rådmansgatan 21, Stockholmis.

TARMOSEPP

Tudengite laenufond

Uhe kaasmaalase poist on annetatud summa raha Eesti Üliõpilaskond Rootsis esimese esimehe (surnud a. 1965) Ado Anderkopp'i mälestuseks.

Annetus on mõeldud väiksemateks laenudeks ajutiselt majanduslike raskustes olevatele eestisoost üliõpilastele Rootsis. Huvitatul pöörduda Advokaatfirma Ervin Pang'i poole, Wahlendorffsgatan 8, 111 47 Stockholm. Tel. 21 70 30, 21 80 50.

Käbi Laretil viibib praegu Washingtonis, kus ta peab läbirääkimisi oma kontserdite asjus ameerika mäenedzheriga.

TV Fredag

FREDAG 7 DECEMBER

Skol-TV:
8.30-9.20 Parla — pjäs av August Strindberg. Färg.
I rollerna: Keve Hjelm, Toivo Pawlo. Regi: Keve Hjelm. Högstadiet och gymnasiet.
10.00-10.10 Switch on! 14. Lågstadiet. 12.00-12.20 Klotet 10. Färg. Lågstadiet.
14.00-14.20 Verkstadsindustrin genom kameraränt. 3. Några yrkesgrupper. Färg. Gymnasiet.
16.30-16.55 Halvfem. Sänglandet. Färg.
17.25 Tapahuttina. Aktueilt magasin för finskspråkiga.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Fräglisarna. Färg. Barn från hela Sverige frågar och Ulf Elfving, Sten Wahlström och Maj Ödman svarar.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Cowboy — amerikansk västern från 1967. Färg. Regi: Delmer Daves. I rollerna: Glenn Ford, Jack Lemmon, Anna Kashfi, Brian Donlevy.
21.00 Aktueilt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 I blickpunkten. Färg. Aktueilt, utrikespolitiskt magasin. Färg.
22.05-22.55 ca Julie Andrews Show. Färg. Gäster: Sergio Franchi och Sandy Duncan.
17.00 Mocambique är vårt land av Lennart Malmer och Ingela Romare. Färg. Andra delen.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Julkalendern: Mumindalen. Färg. 7. Mote med en förfader.
17.40 Så här ser vi ut när vi jobbar — solaren och bagaren. Färg.
18.00 Mamen som älskade livet — om societetsmälaren med sinne för affärer. Transmannen Jaques Tissot (1836-1902) — vid 50 års ålder drabbades han av en religös kris, som helt förändrade hans liv och konst.
18.30 Ahas Smith & Jones. Färg. Amerikansk westernserie med Pete Duel och Ben Murphy.

TELEVISION 2

19.20 Riksbildning.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Bussikisar. Färg. Engelsk underhållning med Reg Varney i huvudrollen.
20.25 Anslagstavlan. Färg.
20.30 Tro't om ni vill. Färg. Programledare: Bo Wanngård.
21.00 Uppfostran till ölyndad. I Västlyskland har man genom privat initiativ skapat flera s k anti-auktori-tära barnkapitel.
21.50 Kvällsnytt. Färg.
22.35 TV-nytt, väder.
22.40-00.00 En kvinna är en kvinna. Färg. Frans längfil från 1960. Regi: Jean-Luc Godard.

BALDER JAAN HIRM

Olime kolmekesi koos ja rääkisime sellest missugune see eluke meil siin maal on. Mai-Liis kurtis:

"Üteidakse, et vaba maa, aga kus see vabadus mul siin on. Ela nagu vangis".

"Nonah," mühatasin ma. "Muidugi," hüüdis Mai-Liis. "Tahaksin kangesti teatrisse minna, aga seal jääb käimata."

"Miks?" küsisin ma. "Kontserdile ei saa minna."

"Miks?"

"Ma ei julge öhtul kodunt välja minna!" hüüdis Mai-Liis. "Sinna ehk veel kuidagi lähed, aga kuidas sa pärast teatrit koju tuled? Hiline aeg!"

"Ega sa siis jalgil käi," ütlesin ma.

"Mis see autogi aitab!" hüüdis Mai-Liis. "Kas sa väide kuulnud oled, mis hirmsaid asju parkimisplatsidel on juhtunud."

"Noh, ega siis..." püüdsin ma teda julgustada.

"Ja kui seal midagi ei juhtu, ega sa siis veel hingega koju ole jõudnud," ütles Mai-Liis. "Ta varitseb kojat. Nil kui sisse astud, pistab sulle revolviator nina alla ja näpsab su ära."

"Kidnäpib?"

"Näpsab su ära ja sa jäädi kadumaks."

"Ega sa pruugi üks teatrisse minna," ütlesin ma. "Sul ju mees."

"Mis see mees aitab," vastas Mai-Liis. "Kas sa vähe niisuguseid lugusid kuulnud oled, kus mees tehakse vagaseks ja naine..."

"Seda küll," pomisesin ma. Mis ma muud vastata mõistsin, sest selliseid lugusid oli ma tõepoolest küll ja küll kuulnud.

"Justnagu vang," kordas Mai-Liis. "Mis siin parem on kui mõnes diktatuuririgis."

"Nohoh," ütlesin ma. "Siis sa võid öösi ikkagi rahulikult sildamega magada kindlas teadmises, et..."

"Kus see kindel teadmine mul on?" hüüdis Mai-Liis. "Kas niisuguseid juhtumid vähe on olnud, kus inimene ärkab unest ja näeb, et kurjategija seisab ta toas, revolver peos."

"Nojah," ütlesin ma. "Sul ei ole mingit kindlustunnet ka oma kodu mitte. Elad kurjategijate hirmuvalitsuse all," ütles Mai-Liis.

Ma jäin vastuvaidlemisega nagu jämi, sellepärast pöördusin Arnoldi poole, kes seni oli vaikides meie juttu pealt kuulnud.

"Mis sina selle kohta ütled?" küsisin ma.

"Tule ei julge öhtul välja minna, aga mina armastan just pimeduse tules jalutamas käia," vastas Arnold.

"Kus sa jalutad?" küsisin ma. "Oma maja ukse ees edasitagasi? Juhtub mõni auto ette sõitma või mõni mees majale lähemana, siis lippad kohe uksest sisse."

Arnold vastas: "Mulle meeldib poolpimedates tänavates käia."

"Miks just niisugustes kahtlastes kohtades?"

"Seal ma tunnen end kõige paremini!"

"Või nii? Kas ei karda?"

"Mind kardetakse," vastas Arnold. "Juhtub niisuguses kohas mõni vastu tulema, siis näed kohe, et hirm teisel sees. Muidu on ju siin maal nii, et võõras võõrit ei terata, aga seal üteldakse sulle väriseva häälega tere öhtust."

Ma küsisin: "Ja sinu endaga ei ole seal midagi juhtunud?"

Arnold ütles: "Vahel näed, et mõni oikarda, rühhib sulle julgelt vastu. Noh, see mulle sügugi ei meeldi. Teen äkilise liigtuse, pistan käe põue... Kus siis mehike pörkab kohe kokkumut eemale."

"Inimesed on hellaks teatud," ütles Mai-Liis.

"Sa, pealets, kiid siis niisugustes kohtades selleks, et näha, kuidas sind kardetakse!" hüüdsin ma.

"Muidugi," vastas Arnold. "Parem ikka teistele hirmu peale ajada, kui ise hirmu tunda."

"Sa kuulud siis valitsevasse klassi," ütles Mai-Liis.

E. V. esindaja tagasi reisilt Euroopasse

NEW YORK (VES) — Eesti Vabariigi esindaja USA-s Ernst Jaakson saabus 16. novembril tagasi New Yorki reisilt Euroopasse, mille ta sooritas koos abikaasaga ookeanilauriku Queen Elizabethi pardal.

Reis viis teda abikaasaga perekondlikel põhjustel Hollandisse, kus ta Rotterdamis kohtas sealset eestlaste organisearijat, aarast seltskonnategelast Vilma Beinfartet tema kodus.

Rotterdamist sõideti laeval Londoni. Seal viibiti viis päeva, millega kestel E. Jaakson korraldas ametajaga sealise E.V. saatkonna asjajedajajaga A. Bergmaniga. Ka toimus seal nüüpidamine Londonis asuivate Läti ja Leedu esindajatega ühist prelebeemide arutamiseks. Londonis viibides toimus E. Jaaksonil veel kokkusaamine eesti organisatsioonide juhtivate tegelastega ning nüüpidamine nendega. Sellest võtsid osa Inglismaa eestiste keskuse esimees V. Pärtel, organisatsioonide tegelast E. Maja, esimees Heinastu, Eesti Häälde toimetaja kirjanik

G. Helbemäe, EAK esindaja A. Kerson, Londoni E. Seltsi esimees J. Prudden, praost dr. J. Taul, kapten A. Vares jt.

Ernst Jaakson informeeris koo-sooleid USA seisukohtades seoses Genfi asut leivida julgeolekukonverentsiga. USA seisukoht meie küsimuses on jatkuvalt soodne meile. Samuti puudutati aktuaalseid välispoliitilisi probleeme. Koo-sooleid pooll esitati küllalsete rida küsimusi.

Londoni Eesti Vabariigi saatkond töötab korrapäraselt hr. A. Bergmani juhtimisel, kes eestias ka inglise välisministeeriumile märkujkirja seoses Genfi julgeolekukonverentsiga. Ka inglise valitsuse seisukoht pole meie osas muutu-nud.

Marlestadis pühitses veterinaar Aleksander Niigol 14. novembril oma 60-ndat sünniaastapäeva.

Aleksis Rannit esines hiljuti loengutega Marie Underi üle Istanbulis ja mitmes teises Euroopa suurlinnas.

Komitee toetusi

Eesti Komitee juhatus oma 21. novembri koosolekul määras eesti organisatsioonidele, noorteoorganisatsioonidele ja eesti koolidele toetusi järgmiselt:

Eesti Skautlike Noorte Maleva Raadio Klubiile 300 krooni, Jonseredi ja Partille täienduskoolidele ning Göteborgi mängukoolile 110 krooni, Helsingborgi Eesti Täienduskoolile 500 krooni õppevahendite hankimiseks, Stockholmis Eesti Täienduskoolile 500 krooni, Göteborgi Eesti Kultuurikomiteele 200 krooni, Eesti Noorte Kunstgruppile 500 krooni, Eesti Teaduslikule Seltsile 600 krooni 1974. a. auhinnaööks, Vabade Eestlaste Põlumajandusliidule aastaraamatu väljajandamiseks 12 000 lehte stensileerimise paberit ja 100 lehte vahapaberit, eesti koolidele ostustati 15 eksemplari Valter Tauli "Eesti grammatika!".

Eesti võimlejad MM-võistlusel

Algus lk. 1

tega individuaalvõimlemises, kuigi täpselt järjetust veel ei tea.

— Kuidas kavatsete Kanada taset ülespoole viia, on sedalike võimlemine ja Euroopa eriala? — Sondeerin pinda ppari Euroopast pärineva spetsialisti toomisega, et anda meie tüdrukutele rohkem kogemusi rahvusvaheliste võistluste pinnal. Enne Rotterdami võistlusi võistlesime Lääne-Saksamaal sakslaste ja taanlastega. Taanlasi lõime aga sakslastele pidime alistuma. Järnevalt on kavas võistlus 20. detsembril York ülikoolis Uus-Meremaa ja USA osavõtul.

Evelyn Koop kriipsutab alla, et praegu on idariigi n. ä. eriklassis ja kaugel ees lääne tasemest — nende võimed on edukuslike valdkonnas. Bulgaarlased saabusid isegi taanlaste varem treeninglaagrisse Hollandisse.

Evelyn Koop alustab nüüd oma võimejate ettevalmistamisega järgmiseks maailma-meistrivõistluseks Hispaanias — ta on Kanada võimlemisliikumise hingeks.

Rootsi esines Rotterdamis nõrgalt. Küsime vaatlajana võistlusi jälginud Leida Leesmentilt, miks?

— Hetkel valitseb Rootsi võimlemisliikumises suur vaakum. Katsetatakse ühe ja teise, ent tagajärjetult. Aastaid ja aastaid töötasid nad oma võimlemise autoriteedi Lingi õpperaamatu põhjal, unustades lugemata, et Lingi meetod oli mõeldud meestele — pealegi ütles Ling, et seda peab adasi arendama, mitte seisma jääma. Siis tuli värske tulepühang Ernst Idla näol ja nüüd otsitakse jälle. Minu arust peaks jälgima kõiki koole neist vastavaid elemente enesele kohandama, mitte üle võtma, mida rootslased püüavad teha. Ka meie kohandame oma kindlat rutini pidevalt ja sellepärast võidame kergelt esikohti Rootsis — me ehitame millelegi, mis on juba olemas ja ei püüa luua midagi uut.

— Mida arvate sellest võimlemisest, mida näigme Rotterdamis?

— Kuigi reeglid näevad ette, et võimlemises ei tohi olla balletti ega akrobaatikat areneb kõib vastassuunas. Kui nii enasi läheb, siis on varsti olukord säärane, et kui tahad kuhugi jõuda, siis pead enne jõudma tippu ballerina, mõned trikid selgeks õppima ja olekti maailma meistre, kõik on ehitatud balletile ja akrobaatikale. Harjutused pallidega võttis osa üle kuuekümne tüdruku — neist oli, minu arvates, vaevalt kümme, kes kes oskas palli õigesti käsitada. Akrobaatika domineeris, millel pole midagi tegemist võimlemisega.

Leida Leesment Malmö Tüdrukud esindasid Rootsi 1969 a. maailma-meistrivõistlustel Rumeenia linnas Varnas, saavutades kuenda koha. Kuubas toimunud järgmistel MM-võistlemisel hoidis kokku. Leida Leesment leiab, et Evelyn Koop on saavutanud Kanada liidu ja riigi juures märksa parema vastukõla ka majanduslikul poolel. Tema Malmö tüdrukuid on praegu 800 ja organisatsioon saab tuleval aastal 20-aastaseks.

Leesment ütleb: — Siis võib näha (ja juba praegu), kuidas emad ja tütreid samal laval koos võimlevad. Kuna gised viie-aastased on saanud emadeks ja toonud oma lapsed võimlema. Teine generatsioon hakkab üle võtma. Kaadri kaasvatamiseks on mul igal augustil õpetajate kursused. Välisesinimesi on palju ja nii mõnestki peab ära. Viimaseks oluliseks esinimeseks pean Brüsselis toimunud võimlemis-teadlaste ja pedagoogide konverentsi, kus meil oli suur edu.

Uus-Meremaa võistkonna juhina ja treenerina oli Rotterdamis Emmi Tõkke-Bellwood, ka tema selle maa "võimlemise ema" ning organisatorina. Võistkonnas oli kaasas neli võimlejat, kolm tema klubist, üks väljaspoolt — välja valitud valikvõistlustel. Emmi Tõkke jutustab:

— Olimme sunnitud Hollandisese tulema paar nädalat enne võistlust, et kohandada kliimaga ja ajavahetega. Oleme nii kaugel ja eraldatud, et kui kord võlja tuleme, siis ikka pikema ajaks. Seegi kord teeme pärast võistlusi ringreisil Euroopas ja lendame koju üle Kanada. Siia tulime teistpoolt, nii et teime maailmale ringi peale. Säärane reisirühm on küllaltki kulukas. Kas saate selleks mingit riiklikku toetust?

— Kahjuks mitte — tasume reiskulud ise. Sellepärast püüamegi igal reisel näha nii palju kui võimalik. Mäletatavasti olite oma võimejatega viimastel MM-võistlustel Kuubas. On neid reise olnud rohkem?

— Olimme 65 aastal Prahas ja samuti Viinis toimunud Gümnaasiradala üheksa tüdruku, esimesime selle reisi kestel ka Indias, Malaysias ja USA-s. Siis 71 aastal Kuubas. Käisin ka möödunud aastal Bulgaarias rahvusvaheliste kohtunike kursustel — hindamise süsteemi tundmine on väga vajalik õppimise juures. Nii et selle võistlusega kokku olen neli korda ümber maakera rännanud. Tüdrukud vajavad võistluskogemusi ja neid saab ainult Euroopast. — See on ju ainulaadne, ent samas majanduslikult väga

EVELYN KOOP

koormav. Kas Aasia maades poleks võimalik võistelda?

— Kõik sissetulud läheb enam-vähem reismise peale. Mis puutub võimlemises, siis on see Aasias, peale Jaapani ja Põhja-Korea, tundmatu ala. Jaapan on aga peaaegu sama kaugel kui Euroopa, asub ju Uus-Meremaa Austraalia külje all — paraku seal palju võimlemist ei tehta. Nii et ainsate võistluspaikadena tulevad kõne alla kas Euroopa või Ameerika kontinendid — viimastes aga astutakse kah esimesi samme moodsa võimlemise alal.

— Kuidas olete rahul oma võistlejate tagajärgedega? — Olen rahul tüdrukute esinemisega, ent pole rahul ametlike tagajärgedega. Olles ise kvalifitseeritud kohtunik leidisin, et meie tüdrukute tehti liiga. Olen seda ka varem märganud. Säärast võimlemist peetakse õigusega Euroopa monopoliks ja kui järsku keegi tuleb kusagilt kaugelt ja tundmatult maalt võistlema, siis vaadatakse teda kui imelooma ja see üleeolev suhtumine peegeldub ka kohtunike hinnetes. See teeb pahaseks, protesteerisin paar korda, aga see ei aidanud.

Emmi Tõkke seekordses reisis plaanis on ka Rootsi külastamine. (EPL/OK)

Jõulutervitus rõõmusõnum

"Jõulutervitus — rõõmusõnum" parooli all toimub tänavane Esinduse pühadetervituste aktsioon, mis kestab kuni 10. detsembrini.

Kõik kaasmaalased, kes ühinevad jõulu ja uue-aasta tervituste aktiivsega, vabanevad kohustusest saata isiklike pühade tervituste kaarte, kuna nende nimeid avaldatakse eesti ajakirjanduses, teatav REE. Populaarne traditsioon märgistab nihaasti jõulumeelset ühtekuuluvust oma sõprade-tuttavatega ülemaailmselt kui ka väikesel ja sümbolisel teotust rahvuslikuks tõeiks.

Jõulutervituste kogumisel on Esinduse saadikute, toimkondadele ja osalt ka kaasmaalastele väljastatud, kuid tervitusaktiivniga saab ühineda igakü, kes ta-sub tervituste hinnat: üksikisikult ja perekonnalt 10.—, organisatsioon-firma 20.— Esinduse postigrole nr. 56 36 70-1 ning talongile märgib oma nime. Esindus palub silmas pidada tähtaega 10. det. mis on väga oluline tervituste dublitseerimisel.

Torontos suri 13. novembril Helmi Walberg, neulina Roiser, sünd. 21. juulil 1916 Rannamõisas.

Vold. Kask maeti

Jakobi kirik Stockholmis oli tulvi eestlastest, kes neljapäeval, 29. novembril olid jumalaga jätma tulnud äsja surnud Eesti Maja end. kauaaegse esimehe diplominsener Voldemar Kasega.

Korp! Sakala, kuhu kadunu akadeemiliselt kuulus, oli korraldanud kirstu ümber auvalve ja kirikusse toodi korporatsiooni leinamärgistatud lipp viimaseks austuseavalduseks. Matuseliste julgus oli palju kadunule lähedal seisnud organisatsioonide juhte ja liikmeid, avaliku- ja kultuurielu inimesi, sõpru ja tuttavaid.

Matuseliste alguses tulid kirikusse praost Richard Koolmeisteri saatel leinajad — kadunu abikaasa ooperilauljatar Valentine Kask, kadunu kaks õde, õetütär ja muud sugulased.

Orelli, mida käsitles organisatina Harri Kiisk, kostusid Bach'i Actus Tragicuse heid, millele järgnes Sain Saensi Luik, etteantud Arthur Smithi poolt tshellol. Kogudus laulis traditsioonilist koraale "Jumal, Sull ligemal..."

Praost Richard Koolmeister, kadunu konvendikaaslane, puudutas piiblisõna alusel ülesehitamist — sümboliseelt ehitajale Voldemar Kasele, kes püstitas mitte ainult liidu, vaid andis oma hoolte ja armastuse eestlaste rahvusliku kodu ideed praktilisele ülesehitamisele ja sildade loomisele selle ideed ümber ringkondade vahel.

Pärast igivanu matusesõnu ja pühalikku taltust laulis rahvas "Tühtede taga kord koidab Sull taevast, ootus ja lootus seal läide sul liib..." Oreilit kõias nüüd Rudolf Toomase Neemia ja selle järele tshellol Wagneri "Ehatähe laul".

Matuseliste lõpu ütles esimese järelehoode korp! Sakala poolt Osmo Tammeajgi, eriti esile tõsttes Voldemar Kase juhtivat tegevust korporatsiooni taastüehitamisel maagapuluses ja tema truudust oma värvidele.

Eesti Korporatsioonide Liidu esindaja Valter Soo meenutas, et

kadunu oli see, kes lansseeris juba aastaid tagasi korporatsioonide lähema koostöö idee, mis viimasel ajal üha rohkem on hakanud idanema.

Stockholmis Eesti Maja Aktiivseltsi viimse tänu panuse eest ideed praktilisele teostamisele ja tegeliku juhtimisele ütles Boris Görman. Rootsi Eestlaste Esinduse ja Rahvusliku Koostöö keskuse, kus kadunu oli rahvasaadik ja grupi abiesimees, poolt tõstis kadunu aastatepikkust väärtuslikku panust esile Leo Karupää.

Pärast matuseliste teostamist oli Stockholmis Eesti Maja korraldanud oma ruumides matuseliste pealekõnvi, kus lese tänu lihkkes sõnavõtus "edasi andis Valentin Lind. Hiljem mälestasid korporatsioonikaaslased lahkunut korp! Sakala konvendi ruumides.

Radionämmenden

Algus lk. 1

seuudiste vägagi ühekülgse valgustamisega).

Spori osas oli eestlase kaebus esmakorral selline tähelepanu juhtimine vildakale informatsioonipoliitikale, kuid ka siin on seisukoht Radionämmendenil selge on maavõistlusi, mille tulemusi ei ole vaja rahvale teatada suurimas massimeedias.

Segaseks jääb, kas põhjus oli siiski "politiline", kuna ametlik Rootsi "Eestit" kui riiki praegu enam ei tunne ja mispärast eestlasi teisel poolt raudeesiriet sageli käsitletakse ka spordireferaatides "venelastena".

Kui nüüd eestlased oleksid moodustanud "N. Liidu meeskonna" ja esinend sellena, kas siis oleks ka sama kaotatud maavõistlust peetud ebaululiseks? (EPL/JK).

H. Mickelin 60-aastane

Stockholmis tähistas 29. novembril oma 60-aastast sünnipäeva eestirootslaste keskkorraldusorganisatsioon Svenska Odlings Väner esimees Hugo Mickelin.

Juubilar on lõpetanud Haapsalus Läänemaa ühigümnaasiumi ja sal hiljem ettevalmistuse omavalitsussekretarina, teenides valla-sekretarina Läänemaa eestirootsi piirkonnades. Rootsis on ta tegutsenud äärmiselt suure suure ameerika äärmiselt krediidiosakonna vastutusrikkale kohale krediidishefina. Hugo Mickelin on samal ajal innukalt olnud tegev ka eestirootsi organisatsioonide elu korraldamisel, viimastel aastatel algatusrikkalt, Svenska Odlings Väneri seimehena.

Kui esineb surmajuhum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist

Beggravnings & Eldbegrängelsebyrå

Mariatarget 1
116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombelised matusetalused
Ööpäevane valvekord

Artikkel T. Kadakast

JOHANNESBURG (VES) — Johannesburgis toimunud rahvusvahelise n.n. botaanilise kunsti näituse puhul, kus esines 80 kunsti-koostööd maadest, nende hulgas ka Rootsi, USA ja N. Liit, pühendades esinevale eestlasele Lõuna-Aafrika illemaalajale Tiu Kadakale tähelepanu kohalik ajaleht "The Star".

Ajaleht käsitleb pikemalt Tiu Kadaka isikut ja tema loomingut, märkides tema püritulu Eestist, kodumaale mahajätmine Vene okupatsioonitõusete tõttu, põgenemise Rootsi ja sealt Johannesburgi. Lehe esindaja on vilunud Kadakate kodus, kus on rohkesti eestismu-trilisi tikandeid ja eesti kunstnike töid. Ajakirjanik kirjutab edust, mis Tiu Kadak saavutanud Lõuna-Aafrika illemaalajale, märkides üsaks juhus, kus ta võlnud kunstigaleriasse müügiele mõned oma maalid. Vaevalt koju jõudnud, hellistas galerii temale, et nad on juba mõtnud neid koim, paludes tuua võimalikult pea uusi.

Tiu Kadakat paluti esinema möödunud aastal ka USA-esse, Hunt Instituuti botaanilise kunsti näitusele 1972/73. Tiu Kadakal ilmus raamat, milles toodud reprodutsioonid tema loomingust sellel erikunstialal. Leht toob ära ka, et külastades koos abikaasaga mööd. suvel Stockholmis, toimus seal tema loomingu näitus, mis leidis suure tähelepanu.

Jaak Leino abiellus New Yorgis Eileen Galagheriga. Peigmees töötab ühes New Yorgi kaubandusfirmas projekti-direktorina.

Lahkus valkselt igavikku meie armas vend

Aleksander Ebber

Sünd. 9.9.1887 Võrus
Surn. 5.11.1973 Tallinnas

Mälestavad sügavas kurbuses

ALI RAEDLA
perekonnaga Kanadas

LINDA VEDLER
perekonnaga Eestis

MEETA NILSSON
perekonnaga Rootsis

Eesti luulet Itaalia keeles

Vello Salo, Margherita Guidacci: Poeti Estoni. Edizioni Abete. Roma, 1973.

On ilmunud midagi nii erakordset kui itaaliakeelne eesti luule valmik. Suur kaust, 174 lehekülge, 130 luuletust 33 autorilt ja 3 rahvalaulu. Tõlkinud roomas asuv katoliku preester Vello Salo, revideerinud itaalia luuletaja Margherita Guidacci.

Valimiku saamisloost ja laadist jutustab Salo "Tulumüllale" saadetud artiklis ja raamatu eessõnas. Ta on valinud ja tõlkinud umbes 150 luuletust. Nendest valis Margherita Guidacci välja need, mida ta pidas itaallases lugejale huvitavamaks, ja andis pärast tõlgete "häbi vaidlemist" neile "lopiliku itaaliakeelse kuuve".

Valimik sisaldab üheksa eesti luulet arengulest — alates rahvaluulest, Kristjan Jaak Petersonist ja "Kalevipojast" kuni kõige hilisema aja loomingu ja paguluses ja kogumal. Luuletused valikut kaastavad iga autori puhul isikulisel andmel, loominguilise, omapärase iseloomustuse ning tähtsamate kogude loetelu. Seega on luuleantoloogia ühtlasi ka kirjanduslugu. Nii selle kui ka raamatu lõpus leiduva bibliograafia eesti luule tõlgetest võrreldes ja kronoloogilise tabeli tähtsamatest poliitilistest ja kirjanduslikest sündmustest Eestis on koostanud Vello Salo.

Esimene luuletuse, ühe rahvalaulu kõrval seisab ka originaalkeelne kogu, teistel luuletustel on ainult pealkiri kahes keeles. Tõlkeid on tehtud stroofiku säilitanud proosaluuletustena, mis enam või vähem siiski lähenevad rütmiteadlikule vabavärsile. Küllalt tihti võib neid tõlkeid lugeda toelise naudinguga, saada võlutud kõla ja rütm suurest lüest. Värsimõudu ja rütm säilitamine oleks olnud võimatu eesti ja itaalia keele struktuuri erinevuse tõttu. Seevastu on tõlkijad seadnud sihiks pildistiku, tooni ja mõju täpse edastamise. Huuipproovide järgi otsustades on luuletuste pildikeel teepoolset täpselt edasi antud. Itaalia lugejale võraste mõistete puhul on lisatud seletus joone all.

Pildistiku tõlkimine võrreldes on iseenesest huvitav probleem. Võiks arvata, et võrramaalane saab pildikeeltest samad kujutlused ja elamused kui omamaalasest luudeja. Vaevalt aga see alati nii on. Pildikeeltest tekkivad assotsiatsioonid näiteks looduse ja ajaloo

liste sündmuste puhul on paratamatult erinevad. Aga kes võib väita, et tõlkeluule lugeja assotsiatsioonid võõra pildistiku puhul kehvemad on kui omakeelsel lugejal? Need võivad olla huvitavamad ja omapärasemadki. Tuletagem meelde Vargamäe Andreku kujutlusi ja unistusi arusaamatu "sink sale proo" kuulmisel.

Tuleb ka natuke norida. Vist trükiveana on sisse lipsanud teade, et Koidula luuletuskogud ilmusid aastal 1898. Peab olema 1866 ja 1867. Kangro sünniaasta on 1910, mitte 1909. Valiku kohta ütleb tõlkija, et siin on teda juhtinud soov esitada igale luuletajale kõige iseloomulikumad, aga ühtlasi ka tõlkimise kergemad. Valik saab paratamatult olla subjektiivne ja arvustamisel puuduks nagu üldkehtiv alus. Pealegi on autorid valitud sellised, et igal nende luuletusel on väärtus. Aga kui mõelda "kõige iseloomulikumale" või vähemalt "üsnä" iseloomulikkule, siis oleks näiteks Haavalt võinud sees olla ka üks armastusluule, kuna ta oma varasemal perioodil oli just nende poolest tuntud. Ka ei ole Underilt ühtki armastus- ega loodusluuletust, mis mõlemad motiivid on ometi Underile ülimalt iseloomustavad. Informeerivas osas öeldakse, et Underilt on varem kaheksa luuletust itaalia keelde tõlgitud. Nii võib küll olla, et nende hulka kuuluvad just need puuduvad liigid. Juhan Liivi "Hääl" ja "Mets kohas" (miks mitte "Helin" ja "Mets kohas"), nagu nende luuletuste pealkirjad alati on olnud?) kordavad sama teemat, isamaaluulest aga pole ühtki naideit. Ei ole isamaaluuletusi ka Visnapuult, ja ometi oli Visnapu oma "Maarjamaa lauludega" eesti patriootilise luule taaselustaja. Gustav Sultu "Inspiraatsioon" ja "Värsivate haabade all" on meile nii enesestmõistetavalt olulised, et nende puudumine silma paistab. Võib vaid mõelda, miks tõlkija "Inspiraatsiooni" võtmata jättis. Ta võib-olla kartis õigusega, et see siseriitidega luuletus tõlkimisel kaotab liiga palju oma kõlaväärtuseid.

Suitsu "Tuulemaa" II ühe värsi tõlkimine on läinud väärilt. Kui Suits ütles: "Ma olen kuulnud Volbri tuulte hõkust", siis ta mõtleb volbripäeva, 1. mai, tööispäeva, vabaduspäeva kutset. Tõlkes seisab: "Ho udito urlare ill vento nella notte del Sabba" — Olen kuulnud luule uulmist näisabati-öö. Oo vastu 1. maid (Walpurgisnacht) on

Euroopa ühisturu parlament Strasbourgis tegi üleskute oma liikmesriikidele, et need võtaksid kaalimisele majanduslikud surveavaldused araabia maade vastu, sundides neid lõpetama õliboikotti. — Salemaleikum! Vaata et sa oma varvast vastu kivi ära ei löö!

rahvausundis teatavasti nõidade pidu aeg, ja tõlkija on võtnud selle tähenduse. Kõik need arvamisid ja õiendused on siiski täpselt teose väärtust kõrval. "Poeti estoni" on autorite arvu poolest kõige suurem (W.K. Matthews'e ingliskeelses antoloogias on 27 autorit) eesti luule valimik võrreldes, vanas tahtsas kultuurkeeles. Mõnel alal väsimatult töötav Vello Salo on selle antoloogiaga teinud eesti kirjandusele suure teene. Tema veerandaja-aastane unistus, millest ta räägib oma artiklis, on teostunud: ta on leidnud "maarahva lauljatele" uued kuulajad. Itaaliakeelne valimik võimaldab ja kergendab eesti luule tõlkimist ka teistesse võrreldes, võides olla vahendajaks, kui pole otseselt eesti keelest tõlkijad. Margherita Guidacci ütleb antoloogial sissejuhatavas kirjas paat Salole, et tõenäoliselt kannatavad kõik luuletajad tõlkes, "kuid kõigi puhul jääb, tänu Jumalale, ka midagi olulist, ja kuna on tegemist

tõeliste luuletajatega, piisab sellest, kui kujutlusvõimelises lugejas lähtub — nagu sademest süttib uus leek — pilt, millest julgen loota, et ta ei seisa kaugel sellest, mis sünniks samas kujutlusvõimelises ja tundlikus lugejas siis, kui ta võiks algupäraselt teksti mõista". Ühel unetul ööl oli ta juhuslikult kuulnud Moskva raadio ingliskeelset saadet, mis oli pühendatud Eestile. Selles jutustati ka muut Olemiste vanakesest. Margherita Guidacci näeb selles muutis sügavat tarkust ja allegooriat: kõik tõsised inimesed panused, individuaalsed ja kollektiivsed, nõuavad pidevat "edasiehitamist". Ta ütleb, et mitmed eesti luuletajad on kahtlemata ära teeninud rahvusvahelise kuulsuse. Tõlge kaudu pääsevad nad omakeelse kirjanduse kitsusest välja, neid "ehitatakse edasi", nende motiivistik ja pildistik võib ka teistest rahvustest lugejates midagi edasi ehitada. Raamat on kaunitl kujundatud nii värvs kui ka kirjas ja teksti paigutamises. HELMI ELLER

"Vanaema" veebruaris

Veebruaris on teatrisõpradel võimalus tutvuda Arvo Mägi näidendi "Vanemaga". Näidendi loob lavale Stockholm Eesti Teater ja näitejuhiks on Agnes Lepp-Kaasik. Osalisteks Helju Mängel-Sundsvik, Epp Lohk-Sundström, Uno Tõnisson, Siiri Kriisa, Tarmo Sepp, Leena Oun ja Madis Gering.

Stockholmis toimuvad etendused Sõdra Teatris laupäeval, 9. veebruaril algusega kell 19.00 ja pühapäeval, 10. veebruaril kell 17.00.

Külla minnekase Norrköpingi laupäeval, 2. veebruaril ja etendus toimub Lilla Teatris kell 19.00. Esikilnutas ollakse pühapäeval, 3. veebruaril ja etendus leiab aset Folkets Husis kell 15.00.

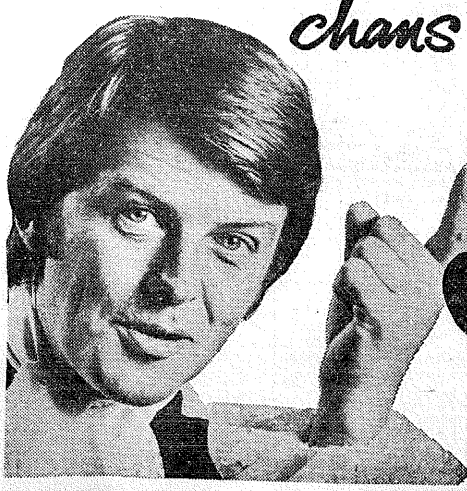
Göteborgis toimub etendus laupäeval, 16. veebruaril kell 19.00 Kontserthoone Stenhammari saalis ja Borås, pühapäeval 17. veebruaril, kell 15.00 Engelbrekti koolimajas.

Göteborgi algkooli jõulupidu

Göteborgi Eesti Algkooli jõulupidu toimub laupäeval, 15. detsembril Gamléstadi Medborgarhusis. Peo algus kell 17 (kell 5 p.l.).

Kavas: Jõuluevangeelium eakmese ja teise klassi õpilaste ettekandes, palvus vaimulikult, sõnalisi-muusikalisi ettekandeid õpilastelt, laste-jõulunäidendid "Õjakaaru jõulurõõm", Jõuluvana.

Loterii. Einelaud. Kinkpakkide tellimise eelkohtlusele lastele toimub koolijuhataja Eero Tarjuse (tel. 82 11 14) ja lastevanemate Lauritsa (13 94 72) ja Seimre (73 11 46) kaudu. Paki hind 5 krooni. Tellimise viimase tähtpäevaks on 10. detsember.

chans 400.000:-^{NETO} för 30:-

Ja!

här och var finns det Bellmanslotter kvar!

Dragnig i TV1 den 19 december

Bellmanslotteriet

en gång om året från Peninglotteriet